

Gestació subrogada: reptes ètics i jurídics

Núria Terribas - Directora

MODELS al món:

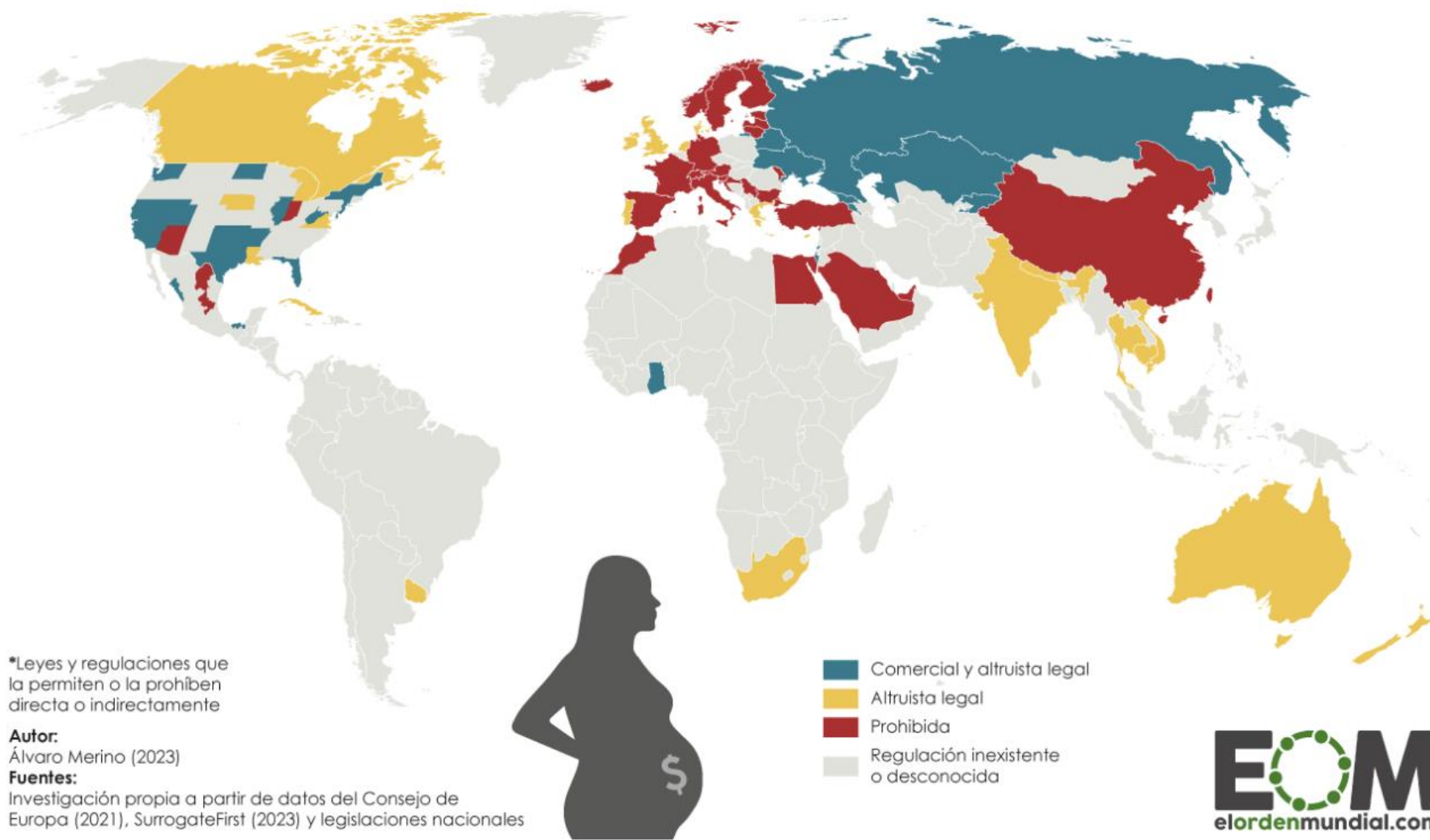
ALTRUISTA ➡ no hi contraprestació econòmica per la gestant, només en alguns casos compensació per despeses de l'embaràs.

MERCANTIL ➡ hi ha pagament econòmic, amb intervenció d'agències mediadores i advocats i clàusules contractuals que regulen l'encàrrec

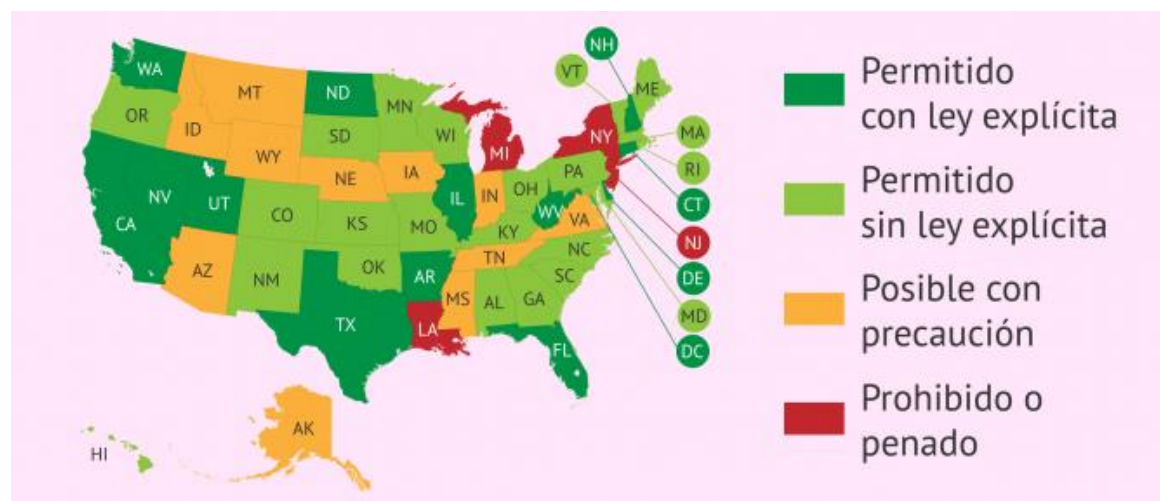
EXPLOTACIÓ ➡ països en que la dona és obligada a sotmetre's a GS, en condicions sovint inhumanes. Casos extrems!

Panorama internacional en GS

Destinacions preferents

COST DEL PROCÉS

80.000 - 180.000€

50.000 - 80.000€

60.000 - 100.000€

45.000 - 60.000€

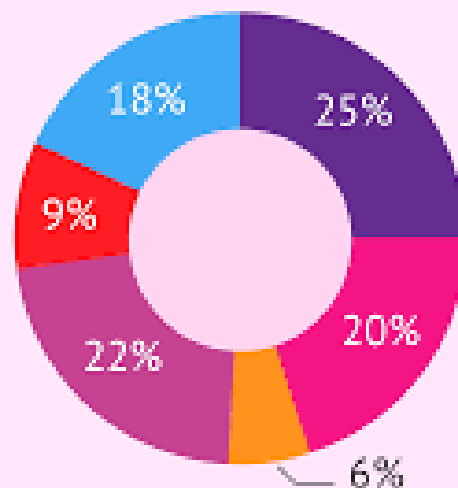

70.000 - 85.000€

40.000 - 55.000€

REPARTIMENT DEL COST

- FIV
- Agencia
- Representantes legales
- Compensación a la gestante
- Técnicas adicionales
- Otros

Acceptació segons models de família

Gestación subrogada y modelos de familia

	 Estados Unidos	 Canadá	 Rusia	 Grecia	 Ucrania	 Georgia
	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✗	✗	✗	✗
	✓	✓	✗	✗	✗	✗
	✓	✓	✓	✓	✗	✗
	✓	✓	✗	✗	✗	✗

Model "mercantil" amb contracte:

- Variabilitat en les condicions contractuals segons el país i l'agència ➡ En molts casos clàusules abusives de **limitació de la llibertat** de la gestant durant l'embaràs i el part (hàbits de vida, controls mèdics, decisions en cas de dificultats durant l'embaràs, p.e. avortament, etc.).
- No acceptació de cap incompliment
- L'intercanvi econòmic beneficia a totes les parts en gran mesura, **més que a la dona gestant.**

Països amb model "altruista" amb respecte a l'autonomia de la gestant durant l'embaràs i en el part, fins i tot per decidir entregar o no el fill al néixer (variacions en les condicions):

- **Regne Unit**
- **Grècia (si el material genètic és d'ella)**
- **Portugal (ha de demostrar que es pot fer càrrec del nadó)**
- **Canadà (es pot reclamar filiació per via judicial)**
- **Sudàfrica**
- **Austràlia**

Situació a Espanya

- L'art. 10 de la llei de RHA declara **nul el contracte de lloguer d'úter...** La filiació materna ve determinada per la gestació i el part, sens perjudici del dret a reclamar la paternitat genètica.
- Si es donés **el cas a territori espanyol**, la gestant podria:
 - Entregar la criatura:** pare legal i genètic seria el que va posar l'esperma i mare legal i biològica la gestant... Si renuncia, la mare comitent podria tramitar-ne l'adopció!
 - No entregar la criatura:** mare biològica i legal la gestant i pare el marit si el tingués (presumpció del Cc), tot i que el pare genètic en podria reclamar la paternitat – proves ADN-.

Casuística a Espanya

Parelles que “encarreguen” una gestació fora d'Espanya (EE.UU., Ucraïna, etc...)

☛ **contacten agència per far tot el tràmit**

XIFRES ☛ **no disposem de xifres del tot fiables atès que hi ha molta opacitat, però:**

- **Entre 2010 i 2016 ☛ consten 976 naixements per GS, inscrits en registres consulars d'Espanya a l'estranger (majoritàriament USA)**
- **Segons les associacions (AEAF i AGS) en els darrers anys s'han incrementat a gairebé 1000-1500 nascuts/any**
- **Arreu del món es calcula que hi ha 20.000 nascuts de GS**

La criatura neix a l'estranger i entra a Espanya amb una resolució judicial estrangera que reconeix la filiació.

- **El Registre Civil **denega la inscripció** ja que no ha nascut per procediment "legal" segons la llei espanyola...**
- **DGRN dicta instrucció (2010)** autoritzant inscripció si ve de registres consulars per fills nascuts per "subrogació" amb "resolució judicial adequada" del país d'origen.
- **Jurisprudència posterior del **TS (2014 / 2022)****
 - ☛ **admetre la inscripció seria atemptar contra l'ordre públic i validar una pràctica inacceptable que vulnera la dignitat de la dona. El pare biològic és reconegut com a tal però la mare haurà de fer procés d'adopció.**
 - **No es segueix el criteri del TEDH que prioritza l'interès del menor!**

Llei de salut sexual i reproductiva (1/2023)

- *La gestación subrogada o gestación por sustitución es una **"forma grave de violencia reproductiva"** contra las mujeres*
- *Está prohibido no solo el utilizar **vientres de alquiler**, sino también publicitar cualquier forma de gestación subrogada*
 - ☛ **agències que fan publicitat a Espanya**

www.gestlifesurrogacy.com

[Nosotros](#)[Países](#)[Testimonios](#)[Interco](#)[Programas](#)[Garantías](#)[LGTBIQ+](#)[Financiación](#)[Blog](#)[Contacto](#)[Trabaja en Gestlife](#)[Colaboradores y franquicias](#)[SOLICITA INFORMACIÓN](#)

Gestación por sustitución

Madre subrogada

PROGRAMAS GESTACIÓN POR SUSTITUCIÓN

Gestación subrogada
familias heterosexuales

Gestación subrogada
familias homoparentales

Gestación subrogada
Hombres solteros

Gestación subrogada
Mujeres solteras

Gestación subrogada
para personas con HIV

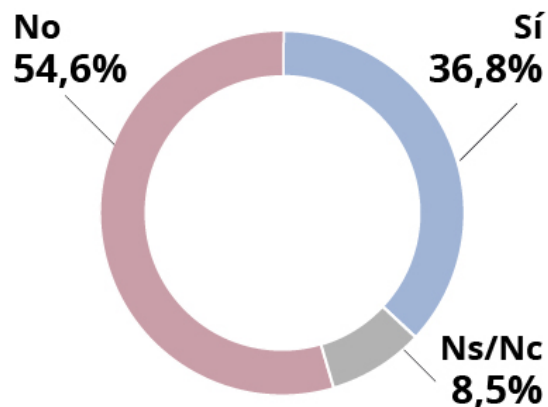
Gestación subrogada
Precios

ESPANYA té una realitat creixent de casuística en GS, que no anirà a menys, pels canvis socials que vivim

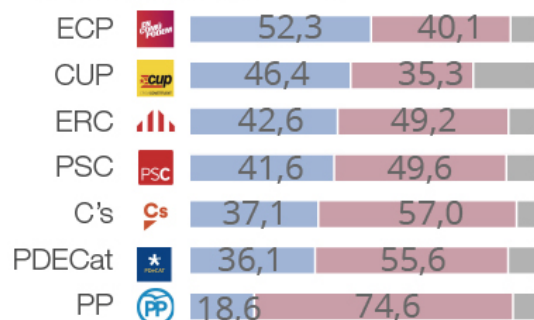
El marc jurídic es tanca en banda i els jutges, respecte als nascuts a l'estranger que es volen inscriure al RC, fan una interpretació que no prioritza l'interés del menor

**Quina és la responsabilitat del polític davant una realitat social que s'imposa ?
Ha de tenir en compte l'opinió ciutadana?**

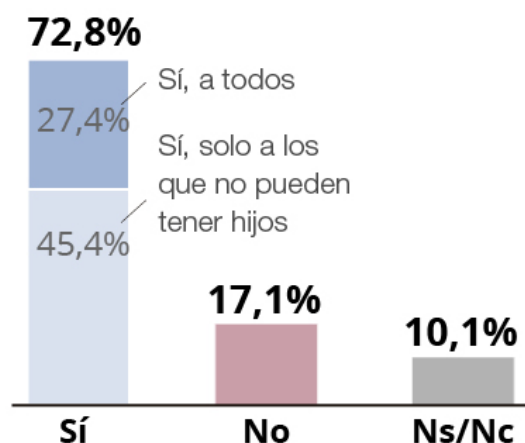
**Si no pudiera tener hijos,
¿le gustaría tener la posibi-
lidad de pedirle a alguien
que los tuviera por usted?**

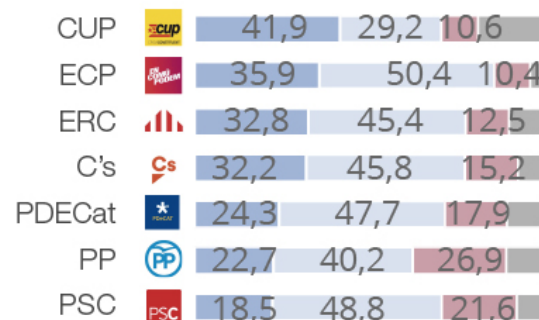
POR INTENCIÓN DE VOTO

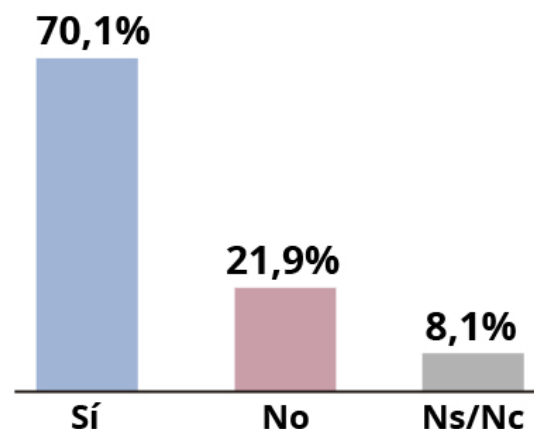
**¿Debería ser legal
el vientre de alquiler?**

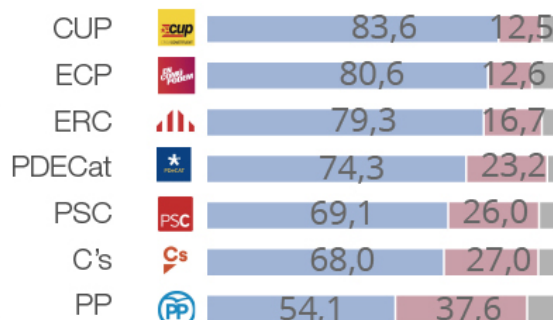
POR INTENCIÓN DE VOTO

**¿Se han de reconocer
los hijos concebidos
en el extranjero en
vientres de alquiler?**

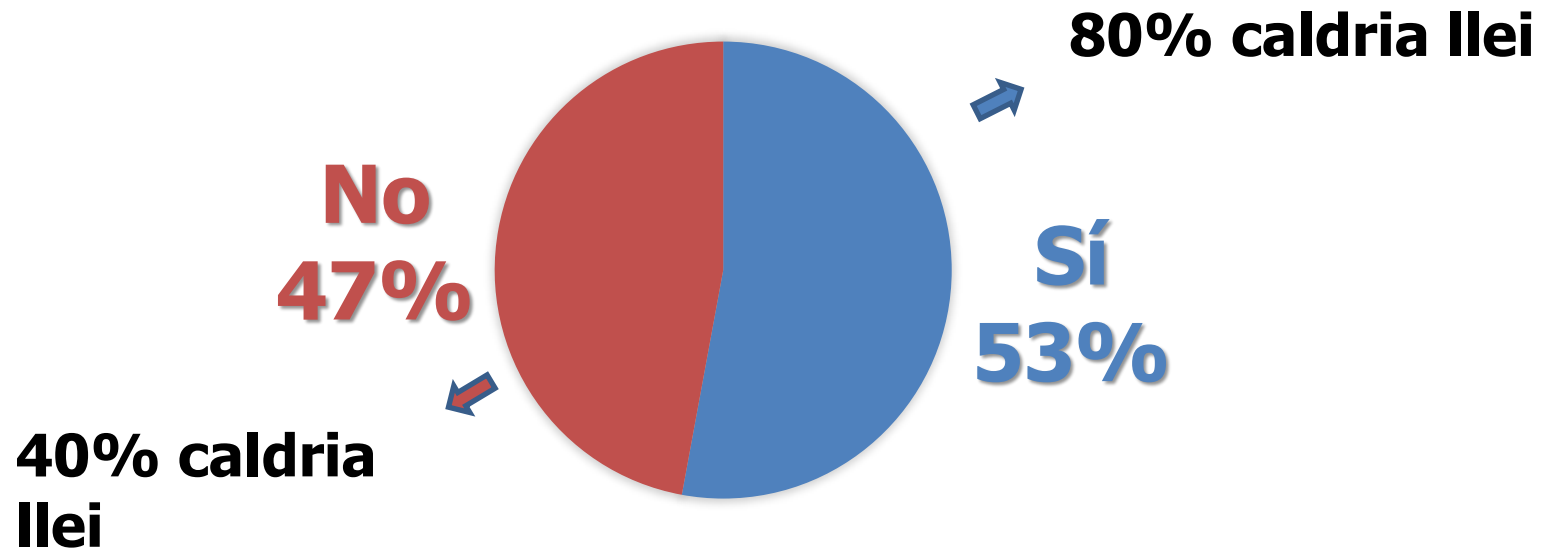
POR INTENCIÓN DE VOTO

FUENTE: Gesop

@elperiodico / @EPGraficos

RECORRERIES A LA GESTACIÓ PER SUBSTITUCIÓ EN CAS D'INFERTILITAT?

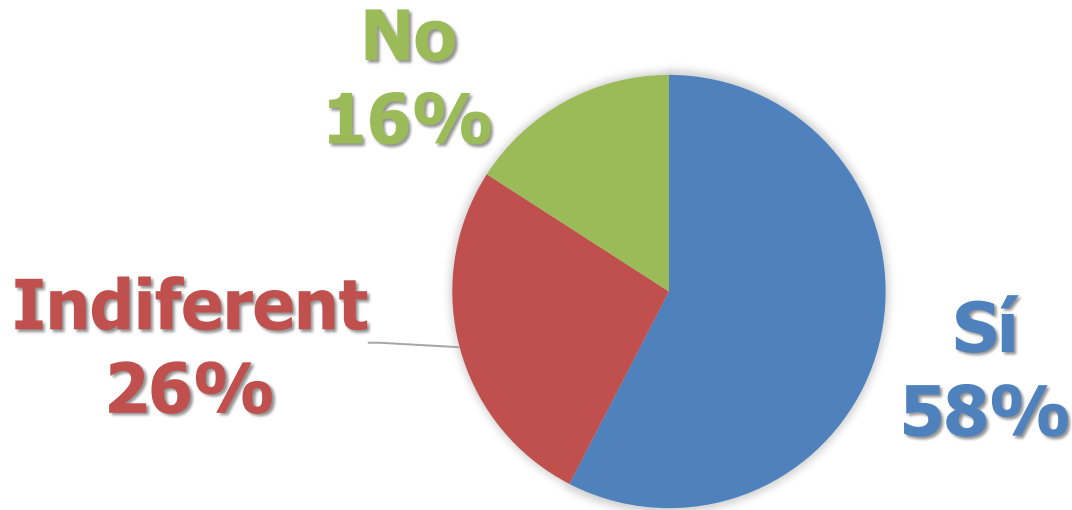

Estudi ADOPACOGEST: “*Opini3n p3blica espa3ola sobre la gestaci3n por sustituci3n*”.

N 3752 enquestats

Rev. Esp.Investig. Sociol. N. 182 Abril-Juny 2023. Pp 119-138

CALDRIA APROVAR UNA LLEI DE GESTACIÓ PER SUBSTITUCIÓ?

Estudi ADOPACOGEST: "*Opini3n p3blica espa3ola sobre la gestaci3n por sustituci3n*".

N 3752 enquestats

Rev. Esp.Investig. Sociol. N. 182 Abril-Juny 2023. Pp 119-138

Càtedra
de Bioètica

UVIC-UCC
FUNDACI3 GRÍFOLS

QÜESTIONAMENT DES DE L'ÈTICA

Que fa que es pugui considerar “**èticament reprobable**” la GS, el fet en si o les condicions i circumstàncies que l’envolten i que vulneren els drets dels implicats?

- La GS atempta contra la **dignitat** de la dona?
Sempre i en qualsevol cas?
- L’exercici de la **llibertat individual** permet disposar del “propi cos” sense cap limitació? Qui ho ha de decidir?
- Hi ha llibertat plena o bé “**condicionants**” que porten a aquestes pràctiques ?

El binomi DIGNITAT vs. LLIBERTAT

Dignitat com a **qualitat intrínseca** de la persona
☛ ella mateixa és la que ha de dotar-la de sentit propi... podem “altres” definir com viu una persona el seu concepte de “dignitat”?

La dignitat és la que precisament ens **fa lliures per modular la nostra vida** i prendre decisions... qui pot limitar aquesta “llibertat” en nom de la meva dignitat ?

La qüestió és si **hi ha LLIBERTAT real per prestar-se a la GS** (model altruista / model compensat) !

- ✓ **Principi essencial de l'AUTONOMIA de la dona ➡ l'acceptació de la gestant sempre haurà de ser del tot **informada (drets, obligacions, renúncies...), voluntària i lliure per ser èticament acceptable.****

- ✓ **Elements del procés de “decisió” que poden “adulterar” aquesta voluntat i llibertat:**
 - **Coaccions ??**
 - **Interessos ??**
 - **Incentius o Compensacions??**

- **COMPENSACIÓ** ➡ compensem allò que s'ha deixat de percebre, sacrificat o perdut en el procés de gestació (temps, despeses), o les molèsties que ha suposat (malestar físic, baixa laboral, etc.).
- Cal quantificar-ho de manera justa i objectiva, evitant la discrecionalitat i el "lliure mercat" que ho pugui pervertir.
- El valor econòmic de la **compensació**, no desvirtúa el concepte de l'altruïisme sinó que determina un "tracte just" a la persona ➡ **compensació no és igual a PAGAMENT ni a "compravenda"**

ALTRUÏSME: diligència en procurar el bé dels altres sacrificant el bé propi. Actitud moral contrària a l'egoïsme.

- ☛ També suposa buscar el bé pels demés que necessiten de la nostra col.laboració –solidaritat-, amb esforç personal, però sense desatendre les necessitats pròpies.
- ☛ El fet de **compensar** aquest “esforç” no suposa eliminar la “bondat i solidaritat” de l'acceptació de l'encàrrec en si, ni desvirtúa èticament l'acció

NO TOTS ELS MODELS DE GS es poden posar al mateix "sac"... L'acceptabilitat ètica d'aquesta pràctica probablement pugui dependre de les condicions que s'estableixin.

Però cal regular-ho per seguretat de totes les parts implicades !!

Rebuig dels extrems...

Probablement tots coincidiríem en que és èticament reprobable:

- L'exploació de la dona obligant-la a gestar per tercers com a "negoci", sense cap llibertat ni respecte (**granjes humanes com a forma d'esclavatge**).
- La **mercantilització purament "liberal"** en la que els comitents ho decideixen tot –"qui paga mana"- i la gestant no té dret a opinar ni a decidir res, mentre els que fan el negoci són "tercers", percebent ella una mínima part del preu.

Hi hauria un "terme mig" èticament acceptable ?

OPCIONES DEL LEGISLADOR

- **Prohibir taxativament** però actuar davant l'incompliment
- **Mantenir prohibició** però **regular els efectes de la pràctica en territori aliè** respecte al nascut quan entra a Espanya, defensant els seus Drets.
- **Regular la pràctica amb certes limitacions i condicionants** (model altruïsta o compensat)
- **Legalitzar la pràctica sense condicionaments i com a simple vinculació contractual sotmesa a la voluntat de les parts** ➔ model mercantil de "lliure mercat"

Interrogants ètics...

- La **GS és reprobable en si mateixa** o depèn de les circumstàncies que l'envolten?
- La **possible compensació** de la gestant ha de ser considerada "comercialització" o tracte just?
- Seria **èticament més "tolerable"** si no hi hagués cap intercanvi econòmic?
- És lícit demanar a la dona que renunciï a la seva maternitat entregant el nadó? O cal acceptar que **la gestant pugui fer-se enrere**?
- Els comitents **es poden fer enrere** a darrera hora, faltant al seu compromís si el nascut no respon a la seva expectativa?

Moltes gràcies...

Existeix realment el “dret a reproduir-se” o a “tenir fills” ? ➡ cap text internacional sobre drets humans, i tampoc cap normativa estatal reconeix pròpiament els “drets reproductius” equivalent a un **“dret a tenir fills”**.

Es recull el dret a la llibertat, el dret a la dignitat i al lliure desenvolupament de la personalitat, el dret al matrimoni i a fundar una família... però **no un “dret a la reproducció”** en sentit subjectiu, de manera que sigui exigible posar-hi els mitjans.

IV Conferència Mundial de la Dona - Pekin, 1995

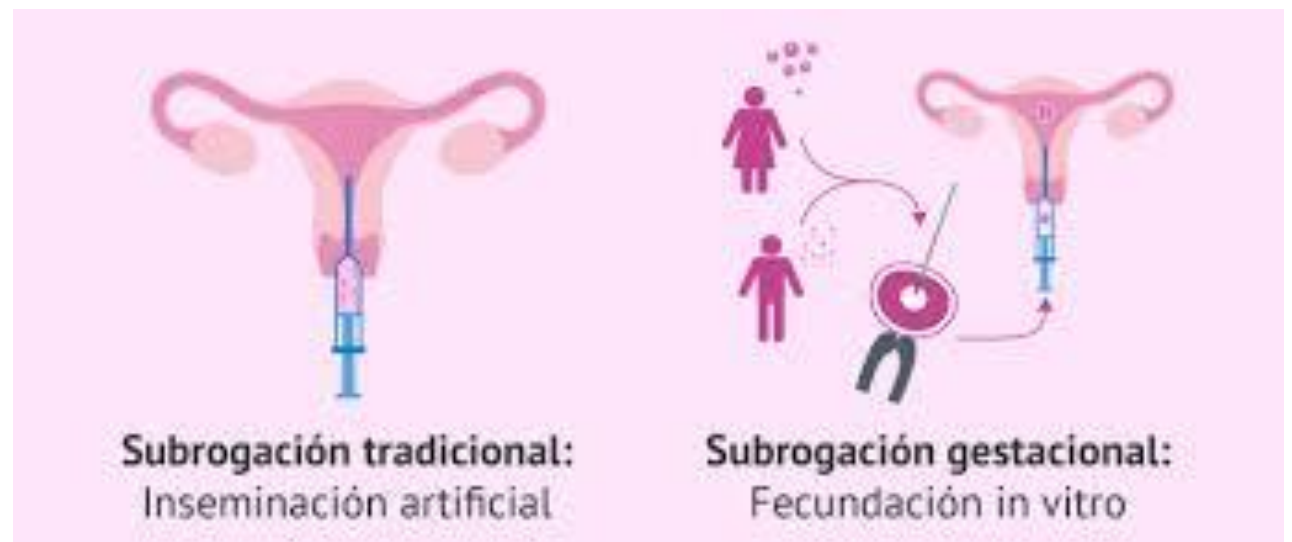
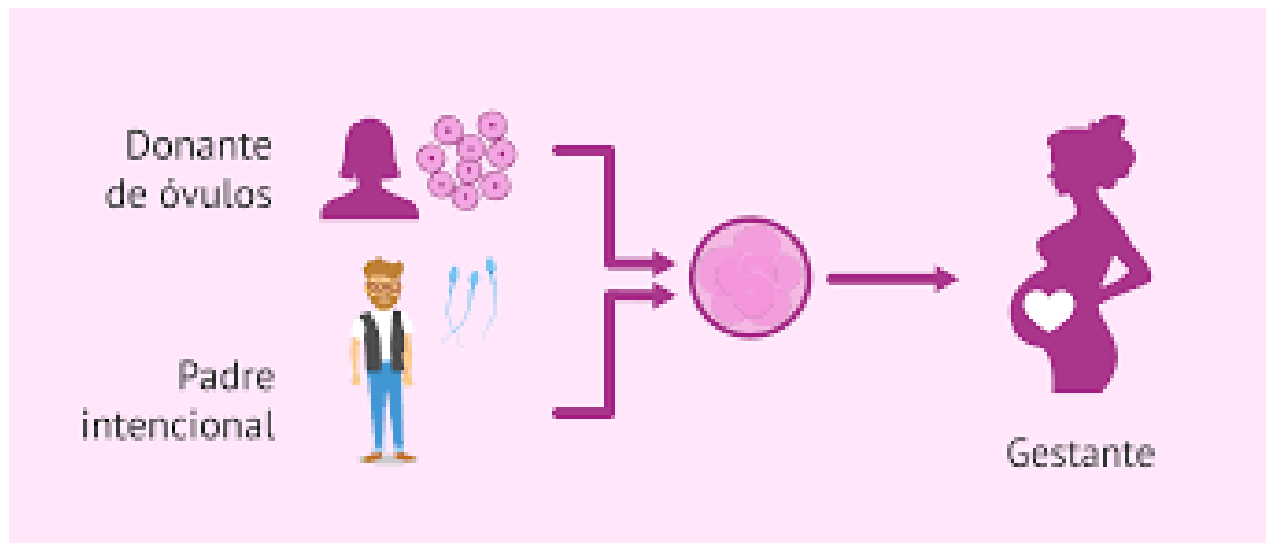
Formulació dels "Drets reproductius" ➡ dret bàsic de totes les parelles i individus a decidir lliure i responsablement el número de fills, el temps entre naixements i a disposar de la informació i els mitjans per assolir el nivell més alt de salut sexual i reproductiva, incloent la presa de decisions en reproducció sense patir discriminació, coacció o violència... en l'exercici d'aquest dret, les parelles i els individus han de tenir en compte les necessitats dels fills nascuts i futurs i les seves obligacions amb la Comunitat".

Què és la Gestació Subrogada o per Substitució?... discussió al voltant del nom (mares de lloguer, ventres de lloguer, maternitat subrogada...) !

- Pràctica reproductiva, en el marc de les TRHA, en la que el/la o els comitents encarreguen a una dona substituïda dur a terme la gestació i el part del futur fill, ja sigui amb material genètic dels dos o d'un d'ells o de cap dels dos perquè necessiten donants **—modalitat gestacional—**.
- També es pot donar el cas de la GS **“tradicional”** en que la mare gestant posa l'òvul i és inseminada amb esperma del pare comitent ➡ la definició de l'OMS només inclou la modalitat gestacional, dissociant la maternitat genètica de la biològica.

Tipologia d'usuaris/-es:

- **Parelles heterosexuales** (absència d'úter, dificultat en la implantació embrionària o altres causes mèdiques que impedeixen la gestació)
- **Parelles homosexuals masculines**
- **Dones soles o amb parella ja massa grans** per accedir a TRHA (límit d'edat a Espanya: 40 amb finançament públic i 50 en centres privats)
- **Dones soles o amb parella** que no volen passar per un embaràs i part (raons laborals, estètiques, etc.)

Totes les demandes són igualment legítimes ??

Parejas
homosexuales

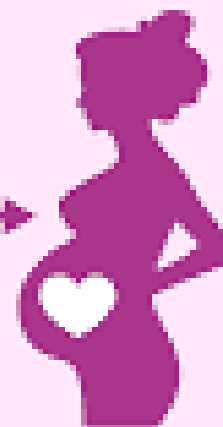
Parejas
heterosexuales

Mujeres
solas

Hombres
solos

Padres de intención

Gestante

PARTS implicades:

- **Mare gestant** ➡ preservació dels seus drets en tot el procés
- **Comitent /-s** ➡ “dret a tenir un fill”? A qualsevol preu?
- **Donant gàmetes** ➡ no hi té cap protagonisme
- **Nascut** ➡ Drets reconeguts legalment
- **Tercers actors** ➡ agències, advocats, clíniques... (interès comercial!!)

La paternitat/maternitat s'ha de considerar en l'àmbit dels "desitjos" i alhora de les obligacions i responsabilitats, quan es materialitza

–DRETS del nascut–:

- **a la seva identitat i personalitat jurídica (filiació reconeguda),**
- **a gaudir d'una família que l'estimi i el cuidi,**
- **a ser atès com correspon a les seves necessitats (condicions de vida, salut, educació...)**
- **a conèixer els seus orígens biològics...**

Com a tal "desig", la maternitat/paternitat pot tenir uns límits quan entra en conflicte amb altres valors o drets de tercers!

**Gestación subrogada
comercial**

**Gestación subrogada
altruista**

Desplazamientos
a la clínica

Gastos
médico

Ropa
premamà

GUIÓ

- ❖ **Concepte i parts implicades**
- ❖ **Estat de la qüestió a nivell global**
- ❖ **Situació a Espanya i opinió pública**
- ❖ **Qüestionament des l'ètica: elements essencials de dignitat / llibertat**
- ❖ **Propostes per a una possible regulació**

Bilbao
20 a 22 de Julio
de 2023

I CONGRESO
INTERNACIONAL
DE MUJERES Y
GESTACIÓN POR
SUSTITUCIÓN

Testimonis de diferents països : dones que han fet de gestants per subrogació explicant la seva experiència positiva... i 2 noies nascudes a Euzkadi de GS, explicant com ho viuen.

Càtedra
de Bioètica

UVIC-UCC
FUNDACIÓ GRÍFOLS

Sentència del TS de 2014 ➡ anul·la la resolució de la DGRN que autoritzava inscripció de bessons fills de parella homosexual valenciana.

Principals arguments:

a) la validació del certificat de naixement per part d'autoritat estrangera, per inscriure després al RC espanyol, és **contrària a l'ordre públic espanyol**, per contravenir la prohibició de la Llei TRHA de 2006.

b) acceptar aquesta pràctica i donar-li validesa jurídica suposa **vulnerar la dignitat de la dona** ("mercantilització de la gestació i de la filiació").

Jurisprudència del TEDH ➡ cal prioritzar l'interès superior del menor per sobre de l'ordre públic i facilitar la inscripció d'aquests nens al país receptor.

Sentència del TS de 2022 ➡ anul·la una sentència de l'Audiència Provincial de Madrid, que acordava la inscripció registral d'un nadó nascut a Mèxic per GS, reclamant la mare el reconeixement de la maternitat per "possessió d'estat" (7 anys vivint a Espanya amb la criatura).

Principals arguments de l'anul·lació:

a) la GS és contrària als drets fonamentals de la mare gestant i del nadó i donar validesa jurídica a una inscripció registral estrangera és **frau de llei**.

b) la solució pels nascuts de GS i entrats a Espanya no és reconèixer la filiació per possessió d'estat sinó iniciar i culminar un **tràmit d'adopció** per part dels interessats.

COACCIÓ: acció o circumstància que força la voluntat d'algú a fer alguna cosa
☛ causa externa que limita o anul·la la voluntat de la persona

☛ La pressió o coerció, més enllà del convenciment razonable, atempta a la llibertat de decisió i **invalida el consentiment.**

☛ La **vulnerabilitat social** pot arribar a ser una **"coacció"** que forci a acceptar la GS. Cal evitar-ho!

INTERÈS: allò que afecta a algú pel profit que en pugui obtenir (moral o emocional, econòmic...)

- ☛ L'interés com a causa "interna" o "mòbil" de la voluntat de la persona la condiciona però no la força a decidir. **No invalida el consentiment!**
- ☛ Hem d'excloure que l'interès econòmic pugui ser la motivació per acceptar gestar per un altre? L'interès econòmic sempre és "pervers"?

Idees per a una possible regulació...

- **Model altruïsta**, però amb una “**justa compensació**” a la gestant, establerta de forma unitària, ponderada i controlada públicament... **qui n'assumeix el cost?**
- **Supervisió, control i gestió** per part d'una **agència pública** de l'Administració, prohibint el “lliure mercat”, amb sancions reals per a totes les parts que es saltin el circuit establert.
- **Registre** de gestants i comitents (dret del nadó a conèixer els orígens)

Idees...

- **Requisits d'accés** –gestants (exclusió de perfils vulnerables, patologies, etc.) i comitents (raons que porten a la GS, edat, mínimes condicions socio-econòmiques per atendre al futur fill, etc.)
- **Protagonisme de la gestant** en les decisions sobre l'embaràs en cas de dificultats, incloent al final la negativa a entregar al nadó.
- **Reconeixement de la filiació dels comitents**
- **Exigència als comitents de la seva responsabilitat vers el nadó**

